

SCENARIUSZ EDUKACYJNY nr 15

temat: WIOSENNY SPACER Z GEOGRAFIĄ
pora roku: wiosna
grupa wiekowa: szkoła ponadpodstawowa
czas: 150 min + dojazd do ośrodka edukacji leśnej
materiały: wydrukowane przykłady map topograficznych (okolnica, owalnica, ulicówka, łańcuchówka, wielodrożnica, rzędówka, widlica)
wydrukowane hasła do kalambury: Wiosna, Park krajobrazowy, Rezerwat, Wieś, Las
interdyscyplinarność: biologia, geografia, projektowanie/technika/plastyka

INFORMACJE DLA UCZNIA / RODZICA

temat, miejsce i data edukacji w terenie: „Wiosenny spacer z geografią”, ...

- cele:**
- zapoznanie odbiorców z genezą i położeniem geograficznym odwiedzanego miejsca,
  - rozbudzenie myślenia metodą skojarzeń
  - wzrost zdolności fizycznych: określanie współrzędnych geograficznych miejsca za pomocą GPS, czytanie i interpretacja treści różnych map
  - wzrost kompetencji przekrojowych: praca w grupie, komunikatywność, kreatywność

przygotowanie ucznia: odzież outdoorowa, smartfon z GPS, notatnik, ołówek, drugie śniadanie

ZASADY BEZPIECZEŃSTWA (zaznacza nauczyciel)

czapka

górskie buty

apteczka

kurtka przeciwdeszczowa

plecak

elementy odblaskowe

komórka

rękawiczki

woda

krem SPF

lina

czapka

latarka

nie zbierać

ZADANIE WPROWADZAJĄCE

Wprowadzenie (5 min)

Po przywitaniu się z uczniami, zadaj im kilka luźnych pytań dotyczących wiosny:

1. O której każdy z Was wstał?
2. Czy było już jasno?
3. Skoro długość trwania dnia to: 5.40– 19.40, wyjaśnijcie położenie Ziemi względem Słońca.
4. Czy kąt padania promieni słonecznych jest większy, czy mniejszy niż w zimie?
Pokaż wzór, za pomocą którego możemy obliczyć kąt padania promieni słonecznych w miejscu, w którym jesteśmy $H=90^\circ-\Phi$ (szerokość geograficzna odczytana z GPS)
5. Jak świat roślin odpowiada na te warunki? Podajcie przykład z miejsca, w którym stoimy.
6. Jak my czujemy się w pierwszych dniach wiosny?

ZADANIE GŁÓWNE

Wiosenny spacer z geografią na Dziewiczą Górę (60 min)

Wyjaśnij uczniom pojęcia: park narodowy, krajobrazowy, rezerwat przyrody, las gospodarczy.

Wyjaśnij uczniom genezę wzniesienia.

Trasa na Dziewiczą Górę 143 m n.p.m., która przebiega wzdłuż malowniczej ścieżki przyrodniczo-leśnej o tej samej nazwie. Dziewicza Góra jest najwyższym wzniesieniem **Parku Krajobrazowego Puszcza Zielonka** i drugim najwyższym szczytem w okolicach Poznania po Górze Moraskiej 154 m n.p.m. Znajduje się w paśmie środkowo-poznańskiej moreny czołowej, 2 km na wschód od przełomowej doliny Warty.

Wierzchołek Góry i jego otoczenie porośnięte są pięknymi lasami składającymi się z sosny i prawie wszystkich gatunków rodzimych drzew liściastych. Rosną tu m.in. **wiekowe dęby** o obwodach przekraczających 4 metry.

Bardzo bogaty jest również świat roślin, zarówno leśnych, jak i łąkowych, stepowych, a nawet górskich. Zinventaryzowano m.in. **700 gatunków** roślin naczyniowych i blisko 130 gatunków mchów i wątrobowców.

Podczas spaceru zrób kilka przystanków w ciekawych, pod kątem geograficznym, punktach badawczych i omów z młodzieżą następujące zagadnienia:

1. Pory roku jako następstwo ruchu obiegowego Ziemi (wiosna),
  2. Oznaki wiosny,
  3. Zmiany temperatury wraz ze wzrostem wysokości,
  4. Zmiany roślinności wraz ze wzrostem wysokości i jaki ma to związek z podłożem,
  5. Określanie współrzędnych geograficznych miejsca za pomocą GPS w telefonie,
  6. Analiza stanu środowiska w regionie,
  7. Uzasadnienie konieczności działań na rzecz ochrony środowiska,
  6. Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka – czego można dowiedzieć się o miejscu, w którym przebywamy.
- Wybrane osoby czytają po fragmencie krótką informację, a cała grupa stara się wychwycić z opisu wszystko to, co można było zauważyć podczas spaceru:

"Park Krajobrazowy „Puszcza Zielonka” ustanowiono w 1993 r. i w 2004 r. powiększono do obszaru 120,0 km². Otacza go strefa ochronna (czyli otulina) obejmująca 109,7 km². Położony jest na północny wschód od Poznania, na styku powiatów poznańskiego, gnieźnieńskiego i wągrowieckiego. Park chroni największy naturalny kompleks leśny środkowej Wielkopolski o dużych walorach przyrodniczych, krajobrazowych, historycznych i naukowo-dydaktycznych. Rzeźba powierzchni Parku, ukształtowana w okresie lodowcowym, jest bardzo urozmaicona. Wytworzyły się w tym okresie strefy pagórków oraz rynien polodowcowych z licznymi jeziorami. Najdłuższa z rynien ciągnie się od Murowanej Gośliny do Pobiedzisk, a uroku dodaje jej 14 jezior. Charakterystycznymi formami terenu jest rozległa, zalesiona wysoczyzna sandrowa, położona na wysokości ok. 100 m n.p.m., oraz pasmo wzgórz morenowych z najwyższym wzniesieniem – Dziewiczą Górą (143 m n.p.m.), na której znajduje się punkt widokowy. Cechą charakterystyczną jest bardzo wysoki udział terenów leśnych, zajmujących 78% powierzchni Parku (ewenementem jest istnienie tak wielkiego kompleksu leśnego w pobliżu dużej aglomeracji, jaką jest Poznań). Słabe gleby tego terenu porastają lasy zaliczone do 12 typów siedliskowych, od borów sosnowych do lasów mieszanych. Najcenniejsze przyrodniczo fragmenty Parku obejmuje pięć rezerwatów: trzy z nich chronią rzadkie gatunki roślin („Żywiec Dziewięciolistny”, „Jezioro Czarne”, „Jezioro Pławno”), a dwa pozostałe – zbiorowiska leśne („Klasztorne Modrzewie koło Dąbrówki Kościelnej”, „Las Mieszany w Nadleśnictwie Łopuchówko”). Atrakcyjność Parku podnoszą liczne ślady dawnego osadnictwa oraz pięć doskonale widocznych historycznych traktów puszczańskich, które krzyżują się koło wsi Zielonka”.

Przerwa na herbatę i drugie śniadanie (15 min)

Wejście na Wieżę Widokową na Dziewiczej Górze (15 min)

Po wejściu na Wieżę Widokową omów krótko temat osadnictwa na obserwowanym z góry terenie na przykładzie wybranych wsi.

1. Czynniki osadnictwa (młodzież wymienia)
2. Rozkład budynków gospodarczych względem drogi w danej osadzie wiejskiej. Praca z mapą turystyczną lub Google Earth
3. Określenie, na podstawie mapy topograficznej (lub Google ERTTh), typu wsi: Zielonka, Dąbrówka Kościelna, Głębocek, Dzwonowo, Floryda. Dla przypomnienia, rozdaj młodzieży wydrukowane przykłady map topograficznych (okolnica, owalnica, ulicówka, łańcuchówka, wielodrożnica, rzędówka, widlica). Praca w grupach z telefonami, przedstawienie wyników analizy map.

PODSUMOWANIE

Podsumowanie – gra w kalambury (15 min)

Gra w kalambury – hasła związane z miejscem i informacjami z dnia outdoorowego. Podziel klasę na zespoły kilkuosobowe. Zespoły losują na przemian hasła i pokazują bez użycia słów dla drużyny przeciwnej HASŁA do odgadnięcia, np.:

1. Wiosna
2. Park krajobrazowy
3. Rezerwat
4. Wieś
5. Las

Na zakończenie podziękuj uczniom za zaangażowanie i zapytaj o wrażenia grupy. Wrażenia i uwagi zapisz w notatniku.